Item no. 2. : Presentation of the Annual Report for the year 2016-2017: Barrister Balasaheb Khardekar Library And Study Centre Library

10.1 Annual Report of the Library for 2016-17

GENERAL:

Allocation of funds for procurement of books and journals was as below during the year under report.

(A) UNIVERSITY FUNDS:

A provision of Rs. 15,00,000=00 from University Funds had been made for purchase of books and journals during the year 2016-17. Out of this fund an amount of Rs. 10,00,000=00 for purchase of periodicals and Rs. 5,00,000=00 for purchase of books was available. From this fund Rs. 6,05,641=00 spent for procurement of periodicals (print and online) and Rs.5,00,869=00 utilized for purchase of books.

(B) University Grants Commission (XII Plan) Funds:(Year-2016-17)

In addition, an amount of Rs. 32,84,475=00 from U.G.C. Funds was spent for subscription of e-databases and e-journals and Rs.5,07,633=00 procurement of books.

(C) RUSA Grants:

Further, an amount of Rs.13,99,71=00 for procurement of e-books and Braille books.

10.2 LIBRARY COLLECTION :

(A) The library collection as on 31/03/2017 is as follows:

Books	E-Books	Bound Journals	Manuscripts	Theses/ Dissertations	Reports	Total
2,71,689	460	33,839	9,163	10,710	6,956	3,32,817

(B) ADDITIONS DURING THE YEAR:

The number of books added to the Library by way of purchase from University/UGC Funds was 1024. The books purchased through Contingency Grants were 1156 and by donation the numbers of books received were 429. During the year under report total 2,609 books were added to the library collection. Apart from this 242 braille books and 14 e-books were purchased in RUSA grant under the year of the report.

The departmentwise split-up of purchased books is as follows:

Sr. No.	Name of the Department	Books
1.	Botany	10
2.	Chemistry	20
3.	Mathematics	06
4.	Computer Science	05
5.	Electronics	--
6.	Industrial Chemistry	06
7.	Physics	07
8.	Zoology	05
9.	Agro Chemistry & Pest Management	05
10.	Biochemistry	07
11.	Microbiology	02
12.	Environmental Science	18
13.	Biotechnology	07
14.	Statistics	04
15.	Applied Chemistry	08
16.	Geography	30
17.	Economics	14
18.	History	23
19.	Library & Inf. Science	12
20.	Journalism	17
21.	Mass Communication	17
22.	Education	24
23.	Commerce and Management	22

Sr. No.	Name of the Department	Books
24.	Sociology	10
25.	Foreign Languages	19
26.	Political Science	23
27.	Law	13
28.	English	22
29.	Marathi	101
30.	Hindi	05
31.	Music & Dramatics	--
32.	Travel & Tourism	--
33.	General	562
	Total :	**1024**
	E-Books	
1	Biochemistry	--
2	Chemistry	--
3	Computer Science	--
4	Electronics	--
5	Library Science	14
6	Mathematics	--
7.	Microbiology	--
8.	English	--
9.	General	--
	Total:	**14**

(C) <u>Contingency Grants:</u>

1156 books were purchased from the following research projects/ other schemes / other courses and research schemes.

(I) Social Sciences/ Humanities/Centers		**Number of Books**	**(II) Sciences**		**Number of Books**
1.	MBA [A. 57.P.4]	107	12.	Applied chemistry [A.63.P.4]	19
2.	English-UGC-MRP (Dr. M.S. Vaswani)	30	13.	Chemistry -UGC-MRP [Dr. U. R. Desai]	6
3.	Gandhi Study Center	28	14.	Chemistry – DST -FIST	5
4.	Sociology-SAP-DRS	351	15.	Industrial Chemistry (A.21.P.4)	11
5.	Sociology- UGC-MRP (Dr. Karade)	54	16.	Environmental Biotechnology (Biochemistry Dept.)	7
6.	UGC NET-SET Coaching for Minority	24	17.	Statistics –UGC MRP (Dr. D. T. Shirke)	18

	Community Students				
7.	Economics – ICSSR (Dr. Dandge)	105	18.	Mathematics- Uty fund (A.15.P.4)	11
8.	Education- UGC MRP (Dr.K.B.Patil)	104	19.	Statistics –DST	90
9.	Geography- DST FIST	78	20.	Statistics – UGC SAP-DRS	29
10.	Sociology- ICCSR (Dr. Desai)	11	21.	Zoology- UGC SAP-DRS	16
11.	Geography- UGC SAP-DRS	52			

(D) Particulars of books received during the year through donation are as follows:

(i) Acquisition Section:

Sr. No	Names of the Donar	Number of Books
1.	जैन श्वेताम्बर तेरापंथी महासभा,कोलकत्ता	108
2.	मा. कुलगुरूसो यांचे कार्यालय	64
3.	दुरशिक्षण केंद्र, शिवाजी विद्यापीठ यांचे कार्यालय	38
4.	Embassy ,Polond	35
5.	प्रो. के.बी.पवार,माजी कुलगुरू,शिवाजी विद्यापीठ	34
6.	संजय कुमार एस.चंडक,इचलकरंजी	33
7.	Dr.M.S.Padmini	16
8.	श्री.अण्णासाहेब डांगे	12
9.	श्री. सुहास टेंबे,कोल्हापूर	7
10.	केंद्रीय हि्न्दी निर्देशालय	6
11.	श्री इंद्रजीत सावंत,कोल्हापूर	5
12.	DKTE, Ichalkaranji	2
13.	दै. लोकमत,औरंगाबाद	2
14.	V.Vijaybhan, Chennai	2
15.	डॉ.कृष्णा इंगाले	1
16.	डॉ.ए.डी.जाधव,प्राणीशास्त्र विभाग,शिवाजी विद्यापीठ	1
17.	माध्यम प्रकाशन,मुंबई	1
18.	A.I.U,New Delhi	
19.	National Academy of Science,India,Allahabad	1
20.	ISRO,Bangalore	1
21.	National Council of Devlopment, Communication, Varanasi	1
22.	United News Paper, Chandigarh	1
23.	Dr.Sasidharam, P.k,Calicut,Kerala	1
24.	Shri.T.Ahmad,Pune	1
25.	इतर	54
	Total	**429**

(ii) Archival Section:

Sr. No	Names of the Donar	Number of Books
1	प्राचार्य डॉ. आर.के कणबरकर संग्रह	744
2	बॅ.पी.जी. पाटील संग्रह	2500
	Total	**3244**

(E) PERIODICALS SECTION:

The University Library subscribed to 48 foreign online e-journals and 3 databases (viz- Scopus, Proquest thesis and dissertations and EBSCO Academic book collection with Discovery) and 84 Indian print journals during the year 2016-17. 125 print journals were received on gratis. In addition to the above there were 11 daily newspapers available for readers.

(F) THESES – DISSERTATIONS & REPORT SECTION:

During the year 502 theses/dissertations and 90 reports were added. 3436 theses have been uploaded on the Shodhganga ETD portal of INFLIBNET center through outsourcing and 1 database i.e ProQuest Dissertations and Theses Full Text was subscribed for the users.

10.3 LIBRARY SERVICES TO READERS

A] CIRCULATION OF BOOKS AND JOURNALS:

The number of registered library users were 5269. In all, 2,63,595 books were issued and returned to users from Main Counter and Text Books Section. 198 teachers from affiliated colleges and institutes availed services of the University Library. 3 books were borrowed from libraries outside Kolhapur through "Inter-Library Loan System" and made available to the users. "Open Access" facility is available to students in all the sections. A separate catalogue of "Translated" books was made available at Stack Section for references.

i] Reference facility for casual readers: In all 1083 casual readers were allowed to avail reference facility for reading materials within library premises on payment basis.
ii] Permanent Membership by Deposit facility to 214 senior citizens and professionals was rendered by University Library on deposit of Rs.1000/- only per member.
iii] In all 185 students appearing for Competative and NET/SET Examinations availed Reading Room facility by paying a deposit of Rs. 500/- only and a monthly fee Rs.60/-per member
iv] In all 15 readers availed xerox facility on payment basis.
v] The issue of CD-ROM's to students & teachers was 05 during the year. In all 1798 CD-ROM's are available on various subjects.

B] The Reading Hall: Barr. Balasaheb Khardekar Library:

The reading hall of the Library was kept open 18 hours a day from 6.00 a.m. to 12.00 mid-night on all days of a year except national holidays. The average daily attendance in the Reading hall was about 510. The Reading hall was managed by

students from Shri Appasaheb Pawar Vidyarthi Bhavan studying under the 'Earn & Learn Scheme'.

B.1] Study Centre Library:

The students of affiliated colleges in Kolhapur city, postgraduate students of the University departments, M.Phil/Ph.D. students and students appearing for NET/SET and competitive examinations, availed facility of Study Centre.

During the year under report 2016-2017 students from affiliated colleges were admitted 186 in the Study Centre. In all 325 students from Postgraduate Departments/NET/SET & other examinations availed the study centre facility.

The Centre was kept open from 6 a.m. to 12 midnight (hours) on all days including Sundays and holidays.

The textbooks and reference books required for undergraduate & postgraduate students are kept in the Study Centre for consultation within the centre, only on production of Identity Card.

The total collection of books is 13,425 in the Study Centre and 5 newspapers, 6 magazines are available for the benefit of students. Rs.194/- per student library fee was charged.

The daily attendance of the students was 270. Some teaching staff members also took the benefit of Study Centre.

C] Periodicals Section:

In order to meet the demands of students and research scholars, the Periodicals Section is kept open from 10.20 a.m. to 6.00 p.m. on all the working days, IInd and IVth Saturdays (7. 30 hours). The average daily attendance in the section was 40. Newspaper clipping services related to university & affiliated colleges is rendered for administrative use. Further services of Academic Resource Center for teachers and research students are also provided.

D] U.G.C. INFONET Programme:

Shivaji University, being a member of this programme is getting access to 8943+ on-line foreign e-journals and 05 e-databases on various subjects published by 24 leading international publishers. These e-journals are made available through library website to faculty, research scholars and students. Departments are making use of this facility. The usage statistics of these journals was 2,68,862 during the year of report.

E] Archival Cell:

Approximately 40,000 rare books and 9163 manuscripts were treated by re-cycling in the fumigation chamber. During the year 425 researchers and readers availed services of this section.

F] <u>Theses, Dissertations, Reference and Reports Section:</u>

60 readers visited the section daily to consult the various reference works, theses, dissertations & reports available in this section. In total 7767 reference books on various subjects are available for consultation within the library premises.

G] <u>Resource Center for Inclusive Education (RCIE):</u>

Rashtriya Uchchatar Shiksha Abhiyan (RUSA) office, Government of Maharashtra, sanctioned RCIE center to Shivaji University, Kolhapur. The center is housed in extended library building of Barr. Balasaheb Khardekar Library. The centre works for the inclusion and development of visually impaired, hearing disabled, orthopedically impaired and mentally challenged students from affiliated colleges of Shivaji University and its departments, special schools for persons with disabilities. The center is well equipped with Braille books, e-resources, audio books, computers with screen reading software, internet/Wi-Fi, low vision devices (Magnifiers, CCTV, Spectacles etc.) for low vision students. During the period of report center organizes 3 programs for disabled students and 21 students are the member of this center. Daily attendance is 5.

10. 4 <u>Library Automation Updates</u>:

The work of retroconversion of Library active collection has been completed on LibSys integrated library software and the bibliographic information about the collection is made available on internet through library OPAC/Web OPAC system. In line with this, acquisition module, technical processing module for new purchase, serial control and circulation module for issue and return of books to the readers has been initiated with the Libsys integrated library management software. OPAC, Internet and e-resource/online facility is made available with the help of 95 computers.

10.5 <u>Binding:</u>

During the year 500 bound volumes of journals and 654 books were got bound.

10.6 <u>Free supply of textbooks to the children of class IV employees of the University:</u>

Under the scheme, the University Library purchased and supplied 101 books to the school going wards of such employees. In all 15 employees availed this facility.

10.7 <u>Teachers Personal Library Scheme:</u>

During the year 65 teachers from university departments, administrative officers and affiliated college teachers availed this facility.

10.8 <u>Visitors to the Library</u>:

During the year, 559 visitors from colleges and other sections of the society visited the Barr. Balasaheb Khardekar Library.

10.9 SPECIAL EVENTS:

1 Digital launch of the RCIE Center, Shivaji University Kolhapur was made by Hon'ble HRD Minister Shri. Prakash Javadekar on 17th April 2017.

2 Organized exhibition of Braille books and related equipments for disabled persons based on theme of national science day (NSD) at the extension building of library between the periods 28th February 2017 to 3rd March 2017. Hon. Vice-chancellor inaugurated the exhibition on 28th February 2017. Organized ‘Braille Book Reading competition’ on 3rd March 2017 for all the disabled students amongst the different blind schools from Kolhapur and Sangli District.

3 On the occasion of Convocation, ‘Granthmohatsav 2017’ -a mega book exhibition event was organized during 23rd February to 25th February 2017.

4 One Day workshop for persons with disabilities on Inclusion, Education and Accessibility on 6th January 2017

5 To honor the sacrifice of police personnel in Mumbai bomb blast the Martyrs day was observed on 26th November 2016 and on the same day celebrated Indian Constitution Day.

6 One day user awareness program on ‘EBSCO Database’ for faculty and research students was held on 18th October, 2016

7 Celebrated “Vacchan Prerna Din” on 14th October 2016. On this occasion Dr. Bhimrao Gasti given a wonderful talk on his published literature.

8 “Vacchan Katta” program on 2nd October 2016 at Mattoshri Vrudhashram, Kolhapur was organized.

9 Library Orientation Programme to the new university students (P.G and Research) was organized by presenting the information regarding Library by Lecture presentation on 23rd August to 24th August, 2016 followed by Library Tour from 25th August to 2nd September, 2016.

10 On the occasion of ‘Librarian’s Day’, on 12th August, 2016, inaugurated Kiosks system by Professor Ravindra Thakur, Marathi department, Shivaji University, Kolhapur.

11 On the occasion of Barr. Balasaheb Khardekar birth anniversary on 1st August 2016 a book exhibition for the books completing 100 years of publications was organized by the library at new library buidling. The event was inaugurated by Hon. Vice-Chancellor with all the officers of the Shivaji University, Kolhapur.

10.10 LIBRARY ACHIVEMENTS:

1. **Mrs. Helen Azariah Memorial excellence award** for peace, prosperity, culture and social service from Association of Third World Studies South Asia Chapter (ATWS, SAC) given to Centre for visually impaired students, Shivaji University Kolhapur on 29th November 2016.
2. Library was awarded **Second Prize** on University Foundation Day, 18th November 2016 i.e for the best maintenance during the ‘Swachata Saptaha Abhiyan’ of the University under support service department.
3. Library has received Indian Association for the Blind (IAB), Mudarai **‘Blind Empowerment Champions 2016 Silver Zone Award’** for voluntary contribution towards the empowerment of persons with visual challenges on 20th September 2016
4. RUSA, Mumbai Office granted **“Resource Center for Inclusion Education”** to the Library to inculcate inclusive education to all differently abled students/teachers as per the sanction letter no.16-17/375 dated 9th September 2016.

वार्षिक अहवाल २०१६-१७

बॅरिस्टर बाळासाहेब खर्डेकर ग्रंथालय, शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर

१०.१ वृत्तांत वर्षात नियतकालिके व ग्रंथ खरेदीसाठी खालील निधी मंजूर होता.

(अ) विद्यापीठ निधी: रू. १५,००,०००-०० एवढी अंदाजपत्रकीय तरतूद अहवाल वर्षात उपलब्ध होती. सदर मंजूर निधीतून नियतकालिकांसाठी रू. १०,००,०००-०० व ग्रंथखरेदीसाठी रू. ५,००,०००-०० एवढी रक्कम उपलब्ध होती. सदर उपलब्ध निधीतून नियतकालिकांच्या (छापील व ऑनलाईन) वर्गणीसाठी रू ६,०५,६४१-०० आणि रू. ५,००,८६९-०० ग्रंथ खरेदीसाठी सदर निधीचा विनियोग केला.

(ब) विद्यापीठ अनुदान आयोग (१२ वी योजना) :

याशिवाय विद्यापीठ अनुदान आयोग निधीतून रू. ३२,८४,४७५-०० इतकी रक्कम ई–नियतकालिके व ई–डेटाबेसेस च्या वर्गणीसाठी व रू. ५,०७,६३३-०० इतकी रक्कम ग्रंथ खरेदीसाठी वापरण्यात आली.

(क) रूसा निधी:

तसेच रूसा निधीतून रू. १३,९९,७१-०० इतकी रक्कम ई-बुकस् व ब्रेल बुकस् खरेदीसाठी वापरण्यात आली.

१०.२ ग्रंथसंग्रह :

(अ) दि. ३१-०३-२०१७ रोजी विद्यापीठ ग्रंथालयात ग्रंथ, नियतकालिकांचे बांधीव संच व हस्तलिखिते यांची एकूण संख्या खालीलप्रमाणे होती.

ग्रंथ	ई-बुक्स	नियतकालिकांचे बांधीव संच	हस्तलिखिते	प्रबंध-लघुप्रबंध	रिपोर्ट	एकूण
2,71,689	460	33,839	9,163	10,710	6,956	3,32,817

(ब) वृत्तांत वर्षातील वाढ : वृत्तांत वर्षात ;२०१६-१७ मध्ये विद्यापीठ / विद्यापीठ अनुदान आयोग निधीतून १०२४ ग्रंथ खरेदी केलेले आहेत. कॉन्टीजन्सीद्वारे ११५६ ग्रंथ खरेदी केले आहेत. देणगीद्वारे आलेल्या ग्रंथांची संख्या ४२९ एवढी आहे. अहवाल वर्षातील एकूण ग्रंथसंख्या २,६०९ आहे. या व्यतिरिक्त रूसा निधीतून २४२ ब्रेल पुस्तके व १४ ई-बुकस् अहवाल वर्षात खरेदी करण्यात आले.

खरेदी केलेल्या ग्रंथांची विभागवार संख्या खालीलप्रमाणे आहे.

१	वनस्पतीशास्त्र	१०		24	समाजशास्त्र	१०
२	रसायनशास्त्र	२०		25	विदेषी भाषा	१९
३	गणितशास्त्र	०६		२६	राज्यशास्त्र	२३
४	संगणकशास्त्र	०५		२७	Law	१३
५	इलेक्ट्रॉनिक्स	...		२८	इंग्रजी	२२
६	इंडस्ट्रियल केमिस्ट्री	०६		२९	मराठी	१०१
७	पदार्थविज्ञानशास्त्र	०७		३०	हिंदी	०५
८	प्राणीशास्त्र	०५		३१	संगीत व नाटयशास्त्र	...
९	ॲग्रोकेमीस्ट्री ॲण्ड पेस्ट मॅनेजमेंट	०५		३२	Travel & Tourism	...
१०	जीवरसायणशास्त्र	०७		३३	सामान्य	५६२
११	Microbiology	०२			**एकूण :**	**१०२४**
१२	Environmental Science	१८				
१३	बायोटेक्नॉलॉजी	०७			**ई–बुक्स:**	
१४	Statistics	०४		१	जीवरसायणशास्त्र	...
१५	Applied Chemistry	०८		२	रसायनशास्त्र	...
१६	भूगोल	३०		३	संगणकशास्त्र	...
१७	अर्थशास्त्र	१४		४	इलेक्ट्रॉनिक्स	...
१८	इतिहास	२३		५	ग्रंथालय आणि माहितीशास्त्र	१४
१९	ग्रंथालय आणि माहितीशास्त्र	१२		६	गणितशास्त्र	...
20	वृत्तपत्राविद्या	१७		७	Microbiology	...
21	मास कम्युनिकेशन	१७		८	इंग्रजी	...
22	शिक्षणशास्त्र	२४		९	सामान्य	...
23	वाणिज्य व व्यवस्थापन	२२			**एकूण :**	**१४**

(क) कॉन्टीजन्सीमधून ११५६ ग्रंथ खालील संशोधन प्रकल्प / इतर योजना/इतर कोर्सेस व संशोधन योजने अंतर्गत खरेदी केले आहेत.

(I) Social Sciences/ Humanities/Centers	**Number of Books**	**(II) Sciences**	**Number of Books**

1.	MBA [A. 57.P.4]	107	12.	Applied chemistry [A.63.P.4]	19
2.	English-UGC-MRP (Dr. M.S. Vaswani)	30	13.	Chemistry -UGC-MRP [Dr. U. R. Desai]	6
3.	Gandhi Study Center	28	14.	Chemistry – DST -FIST	5
4.	Sociology-SAP-DRS	351	15.	Industrial Chemistry (A.21.P.4)	11
5.	Sociology- UGC-MRP (Dr. Karade)	54	16.	Environmental Biotechnology (Biochemistry Dept.)	7
6.	UGC NET-SET Coaching for Minority Community Students	24	17.	Statistics –UGC MRP (Dr. D. T. Shirke)	18
7.	Economics – ICSSR (Dr. Dandge)	105	18.	Mathematics- Uty fund (A.15.P.4)	11
8.	Education- UGC MRP (Dr.K.B.Patil)	104	19.	Statistics –DST	90
9.	Geography- DST FIST	78	20.	Statistics – UGC SAP-DRS	29
10.	Sociology- ICCSR (Dr. Desai)	11	21.	Zoology- UGC SAP-DRS	16
11.	Geography- UGC SAP-DRS	52			

(ड.) अहवाल वर्षात देणगीदारांकडून देणगीदाखल प्राप्त झालेल्या पुस्तकांची संख्या खालीलप्रमाणे आहे.

i) ग्रंथ संपादन विभाग :

Sr. No	Names of the Donar	Number of Books
1.	जैन श्वेताम्बर तेरापंथी महासभा,कोलकत्ता	108
2.	मा. कुलगुरूसो यांचे कार्यालय	64
3.	दुरशिक्षण केंद्र, शिवाजी विद्यापीठ यांचे कार्यालय	38
4.	Embassy ,Polond	35
5.	प्रो. के.बी.पवार,माजी कुलगुरू,शिवाजी विद्यापीठ	34
6.	संजय कुमार एस.चंडक,इचलकरंजी	33
7.	Dr.M.S.Padmini	16
8.	श्री.अण्णासाहेब डांगे	12

9.	श्री. सुहास टेंबे,कोल्हापूर	7
10.	केंद्रीय हिन्दी निर्देशालय	6
11.	श्री इंद्रजीत सावंत,कोल्हापूर	5
12.	DKTE, Ichalkaranji	2
13.	दै. लोकमत,औरंगाबाद	2
14.	V.Vijaybhan, Chennai	2
15.	डॉ.कृष्णा इंगाले	1
16.	डॉ.ए.डी.जाधव,प्राणीशास्त्र विभाग,शिवाजी विद्यापीठ	1
17.	माध्यम प्रकाशन,मुंबई	1
18.	A.I.U,New Delhi	
19.	National Academy of Science,India,Allahabad	1
20.	ISRO,Bangalore	1
21.	National Council of Devlopment, Communication, Varanasi	1
22.	United News Paper, Chandigarh	1
23.	Dr.Sasidharam, P.k,Calicut,Kerala	1
24.	Shri.T.Ahmad,Pune	1
25.	इतर	54
	Total	**429**

ii) **अर्काइव्हल सेल विभाग** :

Sr. No	Names of the Donar	Number of Books
1	प्राचार्य डॉ. आर.के कणबरकर संग्रह	744
2	बॅ.पी.जी. पाटील संग्रह	2500
	Total	**3244**

(इ.) नियतकालिके विभाग:

अहवाल वर्षात ४८ विदेशी ऑनलाईन ई-नियतकालिके व ३ डेटाबेसस (अनुक्रमे-स्कोपस् , प्रोक्वेस्ट थिसिस् ॲन्ड डेझरटेशन व इबस्को ॲकॅडमीक बूक कलेक्शन वुइथ डिस्कवरी) आणि ८४ भारतीय नियतकालिकांची वर्गणी भरली व त्याप्रमाणे ती ग्रंथालयाकडे आली. १२५ छापील नियतकालिके देणगी स्वरूपात जमा झालेली आहेत. तसेच मराठी व इंग्रजी, हिंदी भाषेतील ११ वर्तमानपत्रे वाचकांसाठी उपलब्ध केली आहेत.

(फ.) प्रबंध-लघुप्रबंध व अहवाल विभाग:

अहवाल वर्षात एकूण ५०२ प्रबंध, लघुप्रबंध व ९० अहवाल अशी या विभागात भर पडली. तसेच इन्फलिबनेट च्या शोधगंगा या संकेतस्थळावर ३४३६ प्रबंध आऊटसोर्सिंग व्दारे उपलब्ध करण्यात आले आहेत व एक डेटाबेस- प्रोक्वेस्ट थिसिस् ॲन्ड डेझरटेशन ची वर्गणी वाचकांसाठी भरण्यात आली.

१०.३ ग्रंथालयीन सेवा :

अ- पुस्तके व नियतकालिके देवघेव :

वृत्तांत वर्षात नोंदलेल्या वाचकांची संख्या ५२६९ एवढी आहे. या वर्षात देवघेव विभाग व टेक्स्ट बुक विभाग येथून एकूण २,६३,५९५ पुस्तकांची देवाणघेवाण करण्यात आली. तसेच संलग्न महाविद्यालयातील व शैक्षणिक संस्था मधील १९८ शिक्षकांनी ग्रंथालय सेवेचा लाभ घेतला. 'आंतर ग्रंथालयीन देवघेव' या योजनेद्वारे ३ पुस्तके कोल्हापूर बाहेरच्या ग्रंथालयाकडून मागवून घेवून अभ्यासकांची सोय केली. ग्रंथालय विभागात विद्यार्थ्यांसाठी 'मुक्तद्वार पध्दत' उपलब्ध आहे. तसेच ग्रंथदालन विभागात 'अनुवादित' पुस्तकांची स्वतंत्र तालिका संदर्भासाठी तयार केली आहे.

१. एकूण १०८३ वाचकांना आवश्यक ते शुल्क भरून संदर्भ सुविधा उपलब्ध करून देण्यात आली
२. एकूण २१४ ज्येष्ठ नागरिकांनी प्रत्येकी रू. १,०००-०० याा प्रमाणे अनामत रक्कम भरून ग्रंथालयाचे कायमचे सभासदत्व घेतले आहे.
३. स्पर्धा परीक्षा व नेट/सेट इत्यादी परीक्षांना बसलेल्या १८५विद्यार्थ्यांना अभ्यासिकेत बसण्यासाठी प्रत्येकी रू. ५००-०० प्रमाणे अनामत रक्कम व प्रत्येकी रू ६०-०० मासिक शुल्क भरून ग्रंथालयाची सुविधा उपलब्ध करून देण्यात आली.
४. एकूण १५वाचकांनी झेरॉक्स सुविधेचा लाभ शुल्क भरून घेतला.
५. अहवाल वर्षापर्यंत एकूण १७९८ विविध विषयांवरील सीडी रोम उपलब्ध आहेत. ५ सदर सीडी रोम विद्यार्थी व शिक्षकांना वापरावयासाठी उपयोगात आणल्या.

ब- <u>अभ्यासिका : बॅरिस्टर बाळासाहेब खर्डेकर ग्रंथालय</u> :

राष्ट्रीय सुट्टीचे दिवस सोडून इतर सर्व दिवशी सकाळी ६ ते रात्री १२ वाजेपर्यंत अशी १८ तास अभ्यासिका उघडी ठेवण्यात आली. अभ्यासिकेमध्ये दररोज अंदाजे ५१० विद्यार्थ्यांची उपस्थिती होती. सदर अभ्यासिका डॉ. आप्पासाहेब पवार विद्यार्थी भवनातील 'कमवा व शिका' या योजनेतून शिक्षण घेणा-या अंशकालिन विद्यार्थी मदतनिसांकडून चालविण्यात आली.

ब 1- <u>अभ्यासकेंद्र</u> :

कोल्हापूरातील सर्व संलग्न महाविद्यालयातील पदवीपूर्व विद्यार्थी व विद्यापीठाच्या पदव्युत्तर विभागातील विद्यार्थी यांना वाचनाच्या सोयी उपलब्ध करून देण्यासाठी अभ्यासकेंद्राची स्थापना करण्यात आली आहे. एम्. फिल., पीएच.डी. चे विद्यार्थी तसेच नेट/सेट व स्पर्धा परीक्षेस बसणा-या विद्यार्थ्यांनाही या अभ्यासिकेत प्रवेश दिला जातो.

सन २०१६-१७ या शैक्षणिक वर्षात कोल्हापूर शहरातील विविध महाविद्यालयात शिकणा-या १८६ विद्यार्थ्यांना अभ्यासिकेत प्रवेश देण्यात आला. नेट/सेट व स्पर्धा परीक्षेच्या तसेच पदव्युत्तर विभागातील ३२५ विद्यार्थ्यांनी या अभ्यासिकेचा उपयोग करून घेतला.

हे अभ्यासकेंद्र दररोज व सर्व सुट्टयांच्या दिवशी सकाळी ६ ते रात्री १२ असे १८ तास अभ्यासासाठी खुले असते.

या केंद्रात पदवीपूर्व व पदव्युत्तर विद्यार्थ्यांसाठी लागणारी क्रमिक पुस्तके व संदर्भ ग्रंथ ठेवण्यात आले असून ती ओळखपत्रावर संदर्भासाठी दिली जातात.

एकूण ग्रंथांची संख्या १३,४२५६ इतकी आहे तसेच एकूण ६ मासिके व ५ वर्तमानपत्रे विद्यार्थ्यांसाठी घेतली जातात. प्रति विद्यार्थी रू. १९४-०० फक्त ग्रंथालय शुल्क म्हणून आकारण्यात आले. अभ्यासिकेमध्ये वाचकांच्या हजेरीचे प्रमाण सरासरी दरदिवशी २७० इतके होते. पदव्युत्तर विभागातील काही प्राध्यापकांनी या ग्रंथालयाचा उपयोग करून घेतला.

क- <u>नियतकालिक विभाग</u> :

नियमित व संशोधक विद्यार्थ्यांच्या वाढत्या मागणीची गरज भागविणेसाठी नियतकालिक विभाग कामकाजाच्या दिवशी, दुस-या व चौथ्या शनिवारी सकाळी १०.२० ते संध्याकाळी ६.०० वाजेपर्यंत असा ७.३० तास उघडा ठेवला. सदरच्या विभागाचा दररोज सरासरी ४० वाचकांनी लाभ घेतला. नियतकालिके विभागातर्फे विद्यापीठ व महाविद्यालयांविषयीच्या बातम्यांची कात्रण सेवा प्रशासकीय उपयोगासाठी दिली जाते. तसेच शिक्षणासाठी व संशोधक विद्यार्थ्यांसाठी ॲकॅडमीक रिसोर्स सेंटरची सेवा दिली जाते.

ड- <u>यूजीसी-इन्फोनेट योजना:</u>

या राष्टीय स्तरावरील योजनेत जी विद्यापीठे समाविष्ट केली आहेत. त्यात शिवाजी विद्यापीठाचा अंतर्भाव झालेला आहे. सदर योजने अंतर्गत विविध विषयावरील व संशोधन क्षेत्रातील २४ आंतरराष्ट्रीय विख्यात

प्रकाशकांची महत्वाची ८९४३+ परदेशी ई-नियतकालिके व ०५ ई-डेटाबेसीस शिक्षक, संशोधक व अभ्यासक यांच्यासाठी ग्रंथालयाच्या संकेत स्थळावर ऑन लाईन सेवेद्वारे उपलब्ध झाली आहेत. विविध अधिविभागांनी या सुविधेचा लाभ घेण्यास सुरूवात केली आहे व याद्वारे अहवाल वर्षात एकूण २,६८,८६२ लाभार्थींनी या संकेतस्थळास भेट दिली.

इ- अर्काइव्हल सेल विभाग :

अर्कायव्हल सेल विभागातील ४०,००० ग्रंथ व ९,१६३ हस्तलिखिते यांची देखभाल केली जाते. अहवाल सालात ४२५ संशोधकांनी व वाचकांनी अभ्यासासाठी या विभागाचा लाभ घेतला.

ई- प्रबंध, शोधनिबंध व अहवाल व संदर्भ विभाग :

या विभागात या विद्यापीठाने मान्य केलेले प्रबंध, शोधनिबंध, सेन्सस रिपोर्ट, जिल्हानिहाय सांख्यिकी अहवाल व संदर्भ साधने, इत्यादी संशोधक/ अभ्यासकांच्या उपयोगासाठी ठेवले आहेत. दररोज सुमारे ६० संशोधक विद्यार्थ्यांनी, अभ्यासकांनी या विभागाचा लाभ घेतला. या विभागात विविध विषयांवरील एकूण ७७६७ पुस्तके संदर्भासाठी उपलब्ध आहेत.

ऊ – समावेशी शिक्षण संसाधन केंद्र (आर.सी.आय.ई.) :

राष्टीय उच्चत्तर शिक्षा अभियान (रूसा) कार्यालय,महाराष्ट शासनाने शिवाजी विद्यापीठास समावेशी शिक्षण संसाधन केंद्र स्थापण्यास मंजूरी दिलेली आहे. बॅ.बाळासाहेब खर्डेकर ग्रंथालयाच्या विस्तारीत इमारतीमध्ये हे केंद्र सुरू आहे. शिवाजी विद्यापीठातील संलग्नीत महाविद्यालयातील,अधिविभागातील, विशेष शाळेतील सक्षम नसलेले दृष्टीहीन,श्रवणदोष,शारिरीक रित्या अपंगत्व व मानसिक दृष्टया अकार्यक्षम असलेल्या विद्यार्थ्याचा विकास व समावेश या साठी हे केंद्र काम करते. हया केंद्रामध्ये ब्रेल बूक्स, ई-रिसोर्सस, संगणक व स्क्रिन रिंडिंग सॉफ्टवेअर, इंटरनेट/वायफाय,लो व्हिजन डिवाइसेस (मॅग्नीफायर,सी.सी.टी.व्ही, स्पेक्टॅयाकल्स इत्यादी) लो व्हिजन विद्यार्थ्यांसाठी आधुनिक उपकरणांचा समावेश आहे. अहवाल वर्षात सदर विद्यार्थ्यासाठी तीन कार्यक्रम राबवण्यात आले. या केंद्रामध्ये असे २१ विद्यार्थ्यी सभासद आहेत. दररोज पाच विद्यार्थी या केंद्राचा वापर करतात.

१०.४ ग्रंथालय संगणकीकरण सद्यस्थिती:

ग्रंथालयातील वाचनसाहित्याचे Retroconversion, Libsys या संगणकप्रणालीत पूर्ण करण्यात आलेले असून सदर वाचनसाहित्याची सुचीबद्ध माहिती ग्रंथालय OPAC/Web OPAC system वर इंटरनेटद्वारे उपलब्ध करण्यात आलेली आहे. याबरोबरच नव्याने खरेदी केलेल्या पुस्तकांचे ॲक्सेशनींग, तांत्रिक प्रक्रिया, सिरीयल कंट्रोल व ग्रंथ देव-घेव मोडयुल्स् इ. Libsys या संगणक प्रणालीत चालू करण्यात आलेल्या आहेत. OPAC, इंटरनेट आणि ई-रिर्सेसिस/इ.ऑनलाईन सुविधा देखील ९५ संगणकामार्फत दिल्या जातात.

१०.५ ग्रंथ बांधणी - अहवाल सालात ५०० नियतकालिकांचे बांधीव संचाची व ६५४ ग्रंथांची बांधणी करून घेण्यात आली.

१०.६ विद्यापीठातील चतुर्थश्रेणी कर्मचा-यांच्या मुलांना कमिक पुस्तके देण्याची योजना :

अहवाल सालात या योजनेखाली चतुर्थ श्रेणी कर्मचा-यांच्या शालेय व महाविद्यालयीन शिक्षण घेणा-या पाल्यांना १०१ कमिक पुस्तके पुरविली. या योजनेचा लाभ १५ कर्मचा-यांनी घेतला.

१०.७ शिक्षकांची वैयक्तिक ग्रंथालय योजना :

अहवाल सालांत या योजनेचा लाभ विद्यापीठातील शिक्षक, प्रशासकीय अधिकारी व संलग्न महाविद्यालयातील असे मिळून एकुण ६५ शिक्षकांनी लाभ घेतला.

१०.८ ग्रंथालय पहावयास आलेले वाचक/पर्यटक:

अहवाल सालात महाविद्यालये/ शैक्षणिक संस्था येथील सहली व अभ्यास सहलीसाठी आलेले एकूण- ५५९ विद्यार्थी/पर्यटक यांनी बॅ.बाळासाहेब खर्डेकर ग्रंथालयास भेट दिली.

१०.९ विशेष घटना :

१. दि.१७ एप्रिल २०१७ रोजी मा. मानव संसाधन विकास मंत्री श्री. प्रकाश जावडेकर यांनी आर.सी.आय.ई. केंद्र शिवाजी विद्यापीठ कोल्हापूरचे डिजीटल लॉन्चीग केले.

२. दि. २८ फेब्रूवारी २०१७ ते दि.०३ मार्च २०१७ या कालावधीमध्ये राष्टीय विज्ञान दिनानिमित्त अकार्यक्षम व्यक्तीकरीता ब्रेल पुस्तके व अंधासाठी उपयोगी उपकरणांचे प्रदर्शन ग्रंथालयाच्या विस्तारीत इमारतीमध्ये भरविण्यात आले होते. दि. २८ फेब्रूवारी २०१७ रोजी मा.कुलगूरू यांनी या प्रदर्शनाचे उद्घाटन केले. दि.०३ मार्च २०१७ रोजी अशा सर्व कोल्हापूर व सागंली जिल्हातील अंध विद्यार्थ्या करीता ‘ ब्रेल पुस्तक वाचन स्पर्धेचे ’ आयोजन करण्यात आले होते.

३. विद्यापीठाचे दिक्षांत समारंभाचे औचित्य साधून 'ग्रंथमहोत्सव २०१७' हा पुस्तक प्रदर्शनाचा कार्यक्रम दिनांक २३ ते २५ फेब्रुवारी २०१७ अखेर आयोजित करण्यात आला.

४. दिनांक ६ जानेवारी २०१७ रोजी "Inclusion, Education and Accessibility" यावर सर्व अकार्यक्षम व्यक्तीसाठी एकदिवशीय कार्यशाळेचे आयोजन करण्यात आले होते.

५. मुंबई बॉम्ब स्फोट मध्ये शहीद झालेल्या पोलिस सहका—यानां अभिवादन करण्यासाठी दि.२६ नोव्हेंबर २०१६ रोजी शहीद दिन पाळण्यात आला व याच दिवशी भारतीय राज्यघटना संविधान दिन साजरा करण्यात आला.

६. दिनांक १८ आक्टोबर , २०१६ रोजी सर्व शिक्षक व संशोधक विद्यार्थ्या साठी 'EBSCO Database' यावर एक दिवसीय उद्बोधन कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आले होते.

७. दिनांक १४ ऑक्टोबर, २०१६ रोजी 'वाचन प्रेरणा' दिवस साजरा करण्यात आला. यावेळी डॉ.भीमराव गस्ती यांनी त्यांच्या प्रकाशित लेखन साहित्यावर माहितीपूर्ण व्याख्यान दिले.

८. दि. ०२ ऑक्टोबर, २०१६ रोजी मातोश्री वृध्दाश्रम कोल्हापूर येथे वाचन कटयाचे आयोजन करण्यात आले होते.

९. विद्यापीठातील सर्व अधिविभागातील नव्याने प्रवेश घेतलेल्या पदव्युत्तर व संशोधक विद्यार्थ्यांसाठी ग्रंथालयामार्फत ग्रंथालय/ग्रंथालयसेवा परिचय कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आले. या उपक्रमांतर्गत दि. २३ ते २४ ऑगस्ट २०१६ रोजी ग्रंथालय सादरीकरण व ग्रंथालय सहल हा कार्यक्रम दि. २५ ऑगस्ट ते २ सप्टेंबर २०१६ या दरम्यान राबविण्यात आला.

१०. दि. १२ ऑगस्ट २०१६ रोजी 'ग्रंथपाल दिनानिमित्त' प्रा.रविंद्र ठाकूर, मराठी अधिविभाग शिवाजी विद्यापीठ कोल्हापूर यांनी Kiosks system चे उद्घाटन केले.

११. दि. १ ऑगस्ट २०१६ रोजी बॅ. बाळासाहेब खर्डेकर यांच्या जयंतीचे औचित्य साधून प्रकाशनाचे शंभर वर्ष पूर्ण झालेल्या पुस्तकांचे प्रदर्शन ग्रंथालयाच्या विस्तारीत इमारतीमध्ये भरविण्यात आले होते. या कार्यक्रमाचे उद्घाटन मा. कुलगुरू यांनी केले. यावेळी विद्यापीठाचे सर्व अधिकारी उपस्थित होते.

१०.१० ग्रंथालय कामगिरी:

१. दि.२९नोंव्हेंबर २०१६ रोजी शिवाजी विद्यापीठातील समावेशी शिक्षण संसाधन केंद्रास असोसिएशन ऑफ थर्ड वर्ल्ड स्टडिज अशिया चापटर मार्फत **मे.हेलन आझारी मेमोरियल एक्सलन्स अवॉर्ड फॉर पीस, प्रॉसपेरिटि, कलचर व सोशल सर्व्हिसचा** बहूमान मिळाला.

२. दिनांक १८ नोव्हेंबर, २०१६ रोजी विद्यापीठाच्या वर्धापन दिनानिमित्त स्वच्छता सप्ताह अभियानाअंतर्गत ग्रंथालयास **दुस—या क्रमांकाचा** पुरस्कार प्राप्त झाला.

३. दि.२० संप्टेंबर २०१६ रोजी दृष्टीहीन विद्यार्थ्यासाठी दिलेल्या उत्कृष्ट योगदानाबदल ग्रंथालयास Indian Association for the Blind (IAB), Mudarai **‘Blind Empowerment Champions 2016 Silver Zone Award’** प्राप्त झाला.

४. सर्व अकार्यक्षम विद्यार्थी व शिक्षकांच्या प्रगतीसाठी राष्टीय उच्चत्तर शिक्षा अभियान (रूसा), मुबंई कार्यालय यांच्या दि. ०९सप्टेंबर २०१६ चे पत्र क्रमांक १६—१७/३७५ नुसार ग्रंथालयास **समावेशी शिक्षण संसाधन केंद्र** स्थापनेस मंजूरी मिळाली.